

OLOF NILSSON, TYRINGE

Tyringe den 1/9 – 71

Till utgivaren av Hårderupsbladet.

Har genom en notis i en tidning här hört att det en gång i månaden kommer ut en tidning: ”Hårderupsbladet”

Jag kan själv räkna mig som Hårderupsbo i förskingringen. 1/3 av mina föräldrars lantbruk låg i Hårderup, därför tycker jag det skulle vara intressant läsa hur den unga generationen ser på bygden, människorna och nutiden. Ville därför gärna få mig tillsänt ett provblad!

Eventuellt kanske jag senare kan bli fast prenumerant på ”bladet” med ett så intressant namn.

I vilken tidning var det som notisen var införd. Den där Piraten var intervjuad?

Sänd tidningen Hårderupsbladet mot postförskott!

Bifogar dubbelt porto för ett eventuellt brevsvar.

Med vänlig hälsning

Olof Nilsson

Hässleholms Lasarett 6/10-71

Bertil Persson

Vi säger väl Du, så går det lättare att skriva.

Tack skall Du ha för brev och tidning, mycket intressanta båda delar, och tack för Du ville ha mig att medverka i nästa! tidning av Hårderupsposten.

Nu sänder jag Dig några små skildringar, så som jag hört dem förtäljas i ungdomsåren. Det är verklighet och inte dikt i allt.

Mina tankar går ofta till barndomshemmet vid Starrarps kvarn. Dit flyttade vi 1903. Jag var då 9 år. Jag skulle skrivit förr, men jag har legat på Hässleholms lasarett sedan 14 dagar tillbaks. Jag får gå uppe. Får nog stanna några dagar än kanske ännu en vecka. Sänder med 5 kronor bet. och porto för erhållen tidning och nästa.

Jag var med om att bygga vägen Hårderupshult – Killanders smedja. Hade tänkt skrivit om den för ortsborna så efterlängtade genare vägen till Vollsjö. Det kan kanske bli en annan gång.

Med vänlig hälsning

Olof Nilsson

Min far slutade sin drängtjänst 1892. De senaste fem åren var han anställd hos Ola Rydberg i Vallarum. Sista året var hans årslön 175 kr.

Han talade ofta om den stränga vintern 1888. Det föll då så mycken snö att de ansåg det lönlöst forsla bort den från gårdsplanen. De grävde därför en snötunnel mellan loglängan och ladugården. Så forslade de den vägen kreatursfodret mellan loglängan och ladugården.

Far gifte sig i slutet av år 1892. Tjänsten slutade vid den tiden den 24 oktober och nya tjänsteåret började den 1 nov.

Far och mor köpte ett litet småbruk om 6 tunnland i Starrarp.

Våren 1893 behövde far skaffa utsäde. Var skulle han då vända sig om inte till sin förre husbonde? Han gick således dit och framförde sitt ärende, och så följdes de åt till

spannmålsmagasinet. Rydberg letade upp en s.k. klisäck av juteväv. Dessa rymde omkring 75

kg havre. Rydberg, så har far berättat, lade den tomma säcken på vågen. Med tummen och pekfingret stannade han så upp decimalvågens egggar och far tänkte då för sig själv: "Är han så honda snål!"

Så fylldes säcken med havre, så mycket den kunde rymma och så blev det tid för far att fråga vad havresäcken kostade och då fick min far det överraskande svaret: "Den kostar ingenting, för Du har varit en duktig dräng". Far bara undra i hela sitt liv varför tomsäcken vägdes. Må dessa rader vara en hyllning åt den reslige gamle, generöse bondehövdingen som far berättat om och så som jag ännu minns honom från mina barnår.

Låt mig så berätta i korta drag om ännu en av Ola Rydbergs drängar.

1919 låg jag på Lunds lasarett och fick då som medpatient en ung man som också, liksom min far, varit dräng hos Ola Rydberg.

F.d. drängen berättade så här: "Det var en vacker vårdag, en måndag. Jag hade varit ute och roat mig på söndagen och det blev ganska sent innan jag kom i säng, men tidigt på måndagsmorgonen skulle vårbruket åter vara i gång. När jag hållit på med vårbruket några timmar började det kännas tungt i huvudet. När jag så kom fram till dikesrenen lade jag mig att vila och lät hästarna beta i det saftiga gräset. Jag glömde bort all vaksamhet och visste därför inte av förrän husbonden stod framför mig" och f.d. drängen fortsatte: "Hade husbonden den gången skällt ut mig, som jag förtjänat, det hade jag glömt för länge sen, men vad han då sa till mig, det glömmar jag aldrig. Hans ord föll nämligen så här: "Hör Du, min påg, ska Du ligga så här så får vi ta hem hästarna".

Bara en km från mitt barndomshem låg på 90-talet en liten handelsbutik rakt öster om Starrarpslund. Handelsmannen hette Olsson. Hans tal var lite annorlunda andras för han talade med lite näsljud. Han var nog något av ett original. Kom någon in och ville köpa 1 helt hekto snus, så kunde han bli arg. De kunde väl begripa att det var flera som behövde snus, 5 öre borde väl räcka, tyckte han. Han gifte sig någon gång under 1870 eller 1880-talet. När han kom till prästen för att taga ut lysning så frågade prästen honom som sed då var: "Av vem är äktenskapet instiftat?" Olsson tänkte sig inte för utan svarade, inte med det bibelspråk prästen, kanske det var Hasselqvist, väntat, utan säkerligen med de för prästen mycket överraskande orden: "Det är som Hanna och jag själva har kommit överens". Olsson höll ingen hemlighet av sitt svar. När han berättade om besöket på pastorsexpeditionen, så slutade han med orden: "Jag kan inte förstå hur jag kunde vara så dum, jag, som har varit informator"

Denna affär övertogs i början på 90-talet av Tuveesson och flyttades vid sekelskiftet ner i dalen närmare Starrarps kvarn, där det visst ännu står kvar, nu obebott.

På nordsidan av Hårderupshult växte omkring sekelskiftet en ung och livskraftig bok, som brukade slå ut sina löv flera dagar tidigare än de andra bokarna. Det blev en utmärkt barometer för en småbrukare, som bodde där i närheten och i några år lagt märke till detta. När den boken slagit ut sina löv så de var som små musöron, då sådde och satte han det som skulle bli höstens skörd.

Han höll inte det för sig själv, och därför beslöt en annan småbrukare spela honom ett spratt. En vårkväll, innan bokens löv slagit ut, värmde han en kittel vatten till lagom temperatur och slog hela innehållet kring den lilla bokens rötter. Följden blev förstås att den det året slog ut ännu tidigare än den under det vanliga förhållandet skulle ha gjort. Småbrukarens skörd blev visst inte sämre för det året.

Småbruket kunde inte föda familjen. Båda makarna måste då, nästan precis som nutidens villaägare, ut i förvärvsarbete. En kväll, då småbrukarehustrun var på väg hem från den bondgård, där hon arbetat, så bar hon något under förklädet. Då hon hade så där 1 km kvar hem stötte hon helt plötsligt på en småbrukare utanför sin gård. Denne var förstås mäktig

nyfiken på vad som dolde sig under förklädet. Frun i sin tur blev förstås irriterad och fumlade med händerna kring förklädet, då hon skulle försöka bättre gömma det som fanns under. Det bar sig då inte bättre än att hon tappade fatet i marken och då utbrast hon både ledsen och förargad: "Där låg gröten!" Hon hade fått med sig ett fat med gröt av den bättre lottade bondhustrun. Det trasiga grötfatet och gröten togs med hem.

När en av makarnas pojkar i den familjen skulle gifta sig, så gick han till sin tilltänkta svärfader och frågade om han fick gifta sig med dennes dotter? Han fick då till svar: "Det får du visst, men Du får bereda dig på att Du får en riktig "karda". Han menade därmed att hans dotter kunde bli ganska arg ibland. Men äktenskapet höll och en barnaskara växte upp där som i andra småbrukarfamiljer på orten.

En sann händelse från Hårderup.

Fram till omkring 1916 ägde och brukade Jöns Persson, som också var en känd auktionsförrättare, en stor gård granne med patron Persson, Hårderups boställe. Denne Jöns Persson hade en gång under sina många år som lantbrukare anställt en ung pojke att bl.a. vakta gässen.

En dag hände det att den unge pojken inte var tillräckligt vaksam och då passade gässen på att avsmaka ett intill liggande havrefält. Husbondens ögon kanske vakade över honom för det dröjde inte länge förrän gässens tilltag upptäcktes.

Den stackars pojken upptäckte helt plötsligt Jöns Persson då han höll på med att bryta av en hasselkäpp och visste med ens vad som väntade den lille syndaren. När så husbonden stod framför honom med käppen höjd till slag, då kunde pojken inte behärska sig utan ropade förskräckt: "Snälle Jöns Persson, låt oss nu inte förhast oss!"

Jöns Persson har själv berättat händelsen och tillagt: "Jag hade inte hjärta att ge honom stryk tack vare hans klipska bön om anstånd."

Och så en skildring från en slätterdag på en stor gård i Vallarum för bortåt 100 år sedan. Det var en mycket varm slätterdag en gång under 1870 eller 1880-talet. Då slätterkarlarna ätit middag lade de sig att vila middag i det nyslagna ängsgräset. Solen gassade hett och det dröjde inte så värst länge förrän alla karlarna var djupt insomnade efter ett pressande förmiddagsarbete med liarna. De skulle vila blott 1 timma efter middagen, men det gick 3 timmar innan någon vaknade. Den som först vaknade var husbonden själv. Sedan han suttit en stund och gnuggat ögonen, så att han kunde se, så upptäckte han till sin förskräckelse att hans hustru, den stränga Ingar, redan var på väg till dem med "meraftan". Och så gick blicken till hans sovande medarbetare. "Upp med er genast mannar", ropade han, och tag vars en brynsten och så sätt er alla att bryna liarna, så skall jag försöka klara resten!"

Så fort Ingar kom inom hörhåll ropade han åt henne och sade: "Hör du Ingar, har du inte varit lite länge? Våra liar blev så slöa så vi var tvungna att bryna dem..

Till sist en händelse som den helt nyligen bortgångne f.d. kvarnägaren, auktionsförrättaren (Fel. Ska vara auktionsutroparen) och jägaren en gång gav upphov till. Hans namn: Ola Månsson, Starrarps kvarn.

Det var året 1915 eller 1916 som han var inkallad och låg vid Skånska Dragonregementet i Ystad.

För en kamrat skulle han då demonstrera det då ganska nya skjutvapnet: kulsprutan. Den som sist använt det hade slarvat och glömt kvar ett skarpt skott. Detta visste inte Ola Månsson om. Han riktade vapnet utåt heden och tryckte av. Han hade inte lagt märke till att det sprang hästar på övningsfältet. Följden blev, att, fastän han inte siktade, så råkade detta enda skott träffa en häst, så den föll död ner.

På hösten det året kom det vid en basar i Nyvång ut en tidning som kallades "Skrotbladet" och i detta skildrades, kanske något poetiskt, så här den händelsen:

"Längre upp mot norr, vid kanten av en liten sjö, bor en helt ung man, som tycker mycket om att jaga, framför allt en del "högdjur". Så hände härförleden att han fällde till marken en fyrbent springare oaktat att han till sitt förfogande hade varken jaktgevär, dubbelbössa eller hund!"

Olof Nilsson

Tyringe den 13/11 -71

Hej Bertil!

Tack för trevligt brev! Det var ju roligt höra att det nedskrivna blev omtyckt! Jag känner mig bättre nu. Är halvt sjukskriven.

Du undra var jag är född. Den gården finns det inget kvar av numera. Den låg norr om Starrarpslund, ett litet ställe på 6 tunnland som nu ägs av Axel Johansson. 1903 flyttade mina föräldrar till Starrarps ora. Den gården liksom den mindre som mina föräldrar köpte 1914 och som nu är ungdomsgård, sålde Johan Nilsson, min bror, till Allan Johansson för snart 10 år sedan.

Du skriver så vackert om Hårderupshult, så jag kan ej underlåta att skicka ett foto. Det är tagit mellan åren 1933 – 1942. Ditt föräldrahem gömmer sig bakom alskogen till vänster, så det syns ju ej.

Så sänder jag med ett annat foto: Starrarps väderkvarn. Den har Du nog aldrig sett. Det var ju ett kulturminnesmärke av stora mått, synd bar att det ej hann räddas för kommande generationer!

Jag har inte några minnesbilder denna gång från Hårderup. Det kan t.o.m. vara något att berätta just från det år då Dina föräldrars bostadshus uppbyggdes. Det var visst samma år som vi byggde vårt.

Med vänlig hälsning

Olof Nilsson

P.S Kortet av väderkvarnen är tagit mellan 1910–1915 av Nils Mårtensson, Skumparp D.S

Tyringe den 19/ 5 -72

Hej Bertil!

Tack för brev och tidning! Det var ju trvligt att de gamla minnena från min hembygd får fortleva i tryck. Det är inte uppdiktade berättelser utan bilderna var verklighet.

Det är, som Du skrev, länge sedan Du hörde av mig. Jag skall försöka bättra mig! Tack också för ett föregående brev! Där skrev du att det skulle vara trevligt om jag hade något mer foto. Jag skall se efter om det kan vara något som jag tror kan vara av intresse. Kanske något minne av förre ägaren av den gård som nu blivit en ungdomsgård. Det var ju min bror som ägde den till i mars 1962, då Allan köpte den.

Ja, vad skulle jag skriva om denna gång? Jo kanske lite bygghistoria.

Jag vet inte om Du lagt märke till att boningshuset på den gård, som är Ditt hem är till det yttre likadan, som där jag hade mitt hem fram till 40-talet. Det inre var nog i stort sett lika på båda fast på 50-talet så rev Johan, min bror, ner bakugnen och inredde kök där.

Byggnaderna är dock uppförda på helt olika sätt. Min far ville ha timmer och fotträd. De båda bostäderna uppfördes samma år, 1910, Nils Olsson började mura direkt på grunden med råsten som tillverkades på platsen. Samma material hade vi.

Det blev ett väldigt åskväder just den dag det var "resegille" hos Nils Olsson. Det var ju inte så bra. Regnet flöt i strömmar och följde sparrarna, som just hade rests, och detta regn började skölja bort den ömtåliga muren. Den tålde ju inte regn alls. Alla fick hjälpa till och i all hast viras säckar om varje sparre framanför väggarna och på så sätt få regnet att ta andra vägar. Lite skada kom det dock bli i muren, berättade byggmästaren. Den risken fanns ju inte då vi reste vår blivande bostad.

Men även ett sådant förfarande kan ha sina risker och då får jag tala om att där finns ett tredje bostadshus som är ganska likt de båda nämnda. Det är det bostadshus som ligger rakt väster om ungdomsgården och gränsar i öster till Brors ägor och i norr till Allans. Det byggdes vid sekelskiftet av en annan auktionsropare som också hette Ola Månsson. Hans son, Marth Olsson, är jämngammal med mig och bor intill gamla ålderdomshemmet i Frenninge.

Det var nämligen så att då Ola Månsson hade rest det blivande bostadshuset så blev det på natten en orkanartad storm så att en stor del föll samman igen, det hade väl blivit för lite stagat?

Så Du ser att hus kan vara ganska lika, men deras historia kan bli olika.

Vårt bostadshus kostade utan det egna arbetet endast 3 000 kr. Tapeter oräknade.

Nils Olssons byggnadssätt blev nog något billigare. Det gick säkert fortare att mura där.

Jag skall nästa gång berätta om några som vandrat ut och in i ungdomsgården då jag själv var barn. Skall försöka få tag i något foto av någon av dem, om det lyckas.

Du är ju intresserad av allt som växer och därför skall jag berätta hur fort gran växer, så får du jämföra med dina egna kalkyler.

När vi 1903 flyttade till Starrarps ora så var särskilt stallängan i bedrövligt skick, så redan 1906 beslöt mina föräldrar att bygga ny stallänga, den som ligger där än idag i riktning öst-väst intill Seved Perssons rågång.

På förvintern 1906 var det auktion å på rot stående granträd. Den granskogen växte på nämndeman Nils Perssons ägor. Det är ju den gården Georg, Elofs granne, är kommen ifrån. (Starrarp 3:2, 1836)

Skogen som nu var färdig att skördas hade 33 år tidigare planterats på odlad jord. Där, på den auktionen, köpte far allt timret. Träden var så långa att det i rotändan blev en bjälke 10 alnar lång = 6 meter och i toppändan en sparre 7 alnar lång = 4,2 meter. Materialet till denna stallänga gick till 360 kr, men jag minns inte om det var med arbetet också, ja tiderna har ändrat sig!

Hälsningar Olof Nilsson

Tyringe den 20/10 – 72

Hej Bertil!

Tack för brev för länge sedan! Jag ber om överseende att det dröjt så länge! Jag tänkte jag skulle kunnat visat något kort av de som bott i den gård som nu är ungdomsgård. 1914 köptes

den av Aug. Svensson. Han lever visst än och bor i Frenninge by. Hans bror Nils Svensson, var den som senast bodde i den nuvarande ungdomsgården.

Jag sökte kontakt för flera månader sedan med en f.d. gruvarbetare i Skromberga. Jag trodde att denne var gruvarbetare samtidigt med en som hette Velin. Denne Velins fru hade nämligen växt upp i detta hem. Hennes far, eller det kanske bara var hennes styvfar, hette Nils Nilsson. Han dog 1914 och så köpte August Svensson hemmanet. Han tyckte det var för litet och så blev min far ägare till det, tror det var på våren 1915, för 4000 kr. Jag fick aldrig något svar från denna f.d. gruvarbetare, fast jag skickade med brevporto.

Du skrev i Ditt senaste brev att Du hört att vi fått pris för vår trädgård. Jag tyckte att det inte sade så mycket att skriva att vi fick pris 1923, så jag tyckte det borde vara ett litet minne istället så jag skickar med ett foto som är avfotograferat av den tavla där det sitter inramat i. Det var inte bara det vi fick, det var även en silverskål och en medalj. Det var ??? (trol. försäkrat) för 100 kr för så åsatt värde var det. Så det var ganska mycket på den tiden. Jag tror inte jag har tidningsurklippet kvar från trädgårdstidningen där det omtalades vilka som fått priser det året. Hederspriset var ju bara ett och det fick alltså far. Jag minns bara att där bl.a. stod "Den är praktiskt och trevligt anlagd och synnerligen väl underhållen." Namnen är kanske lite svårlästa. De två ned. skall vara Fred. Alricksson (Ulricksson) och till höger C.J. Lenca??. Den senare var länsträdgårdsmästaren.

Så sänder jag med ett av min bror. Så som han syns där har han gått i många år, vår och höst, och vänt jorden med häst och plog på den gård som var mitt hem också fram till hösten 1942. Jag hämtade foton hos fotografen idag. Kortet är tagit strax nedanför trädgården, alltså på Hårderupsdelen och det är alskogen i bakgrunden så som den såg ut 1917, då kortet togs. Det var mitt allra första försök som fotograf. Jag hade fått låna kameran av Nils Mårtensson, så efteråt blev det kritik. En fotograf skall ju försöka få de som skall fotograferas se glada och pigga ut, även djur. Och jag minns att han sade till mig sedan han framkallat fotona (för det gjorde han själv): "Du skulle bara vislat på hästen, så hade han spetsat med öron och lyssnat, det hade sett trevligare ut." De Ortsbor som är i 65-årsåldern minns säkert än den vackra gula hästen som hette Prins. Jag ska nästa gång skicka något kort av min bror från något av hans sista år.

Vår pojke heter också Bertil. För någon vecka sedan sade han: "Jag kan köra Dig i bil om Du vill träffa Bertil Persson någon gång. Vår Bertil är bara 23 år. Han berättade en dag då han gick på läroverket i Hässleholm så skulle magistern berätta om August Strindberg. Men magistern kunde inte säga vilket år Strindberg var född, och ingen av eleverna kunde komma på det. Det var bara en som satt inne med den upplysningen, men han väntade i det längsta att komma fram med det. Till slut sade han: "Strindberg föddes den 22 januari 1849. Det var vår Bertil som sade det. Det var ju lättare för honom än för någon annan att minnas den dagen för han är själv född på dagen 100 år efter August Strindberg.

Strindberg skulle bara haft Nobelpriset, han om någon, hade förtjänat det. Han anses ju nu, i efterhand, som den förnämste författare vi haft.

Det är bland den svåraste uppgift Nobelkommittén har att utse litteraturpristagare i Nobels anda. Det tycks blåsa upp storm också i år kring Nobelpriset i litteratur.

Nu har Du Bertil snart avverkat 1/3 av tjänstgöringen. Kanske kommer Du hem till dubbelhelgen och då kan Du ju få läsa detta.

Med vänlig hälsning
Olof Nilsson

Tyringe den 20/7 - 73

Olof Nilsson

Hej Bertil!

Tack för Ditt brev för länge, länge sen!

Du hoppades snart få höra av mig. Så blev det inte. Du får ursäkta att jag, som det ser ut nästan glömt Dig!

Nu har Du fått uppleva livet på sjön. Men Thule slapp kämpa med isarna och det har nog varit en besvikelse? Jag har inte varit så länge till sjöss. Längsta tiden var 1970 då min fru och jag åkte Göta kanal från Göteborg till Stockholm. Det tog två dygn och 10 timmar. Det var intressant med de över 60 slussarna och sedan från Mem??, då vi kom ut på öppna havet de 1000-tals öar och kobbar. Värst var den första halva timmen från Mem?? mot Stockholm. Då var det så tät dimma, så båten fick ideligen varna andra genom mistluren.

Så kommer här några (bara 2 förstås) minnen från fordom. Det kortet med stenkrossen är 60 år. Krossen skulle krossa sten till den väg som 1914 äntligen efter många års väntan blev av. Den som står där bak krossen med panamahatt är jag som 20-åring. Jag fick bl.a. det tunga arbetet att klyva de stenar som var för stora till krossen. Det var svettigt, må Du tro. Det var nämligen just sådana varma dagar som vi haft i år en hel månad. När jag på kvällen kom hem och talade om vad arbete jag gjort vid krossen och de fick veta att jag fick det tyngsta, då tyckte mor, och det med all rätt, att det kunde väl de stora starka karlarna gjort. Men jag tog ju ingen skada. Kanske var det någon som sett att jag kunde se med det samma hur en sten kunde klyvas.

Den som står vid krossen med utsträckt hand och håller i ett verktyg är Ola Månsson. En historia får jag berätta från de dagarna: Då krossen kommit på plats och alla lämnat arbetsplatsen så var det bara Ola Månsson och min bror Johan kvar. Ola fick då för sig att de skulle sätta ångmaskinen i gång. Det var nog den första självgående ångmaskinen som då kom till bygden. Ola och Johan hjälptes åt. Och det måste ha varit spännande minuter att se den gå. Den var ju frikopplad, så det var ju bara svänghjulet, pistong och regulator som var i rörelse. De hade en väldig tur, för när maskinisten dagen efter kom så märkte han att någon varit framme. Och då sade han, att om de kört någon minut längre så kunde de sprängt ångrören. De tänkte inte på att vattnet förkokades. Nu gick allt bra!

Jag minns än i dag den gamla gumman Johanna Gräs. Hon kunde berätta att hon på 70-talet, alltså för 100 år sedan varit med om att sätta rovor på södra halvan av Johans lilla skogsdunge. Vad hade hon att leva av? Kanske något efter sin man! Annars levde hon på folkets godhet. Hennes stuga var klädd med tapetstugar av alla slag. Stugar som hon fått under sin vandring i bygden.

Ja, som jag sade så byggdes vägen från Otto Svensson och till Bromsbacken år 1914. En av de drivande krafterna var nog Nils Olsson på den gård där Du växt upp.

Allt arbete var ju på sätt och vis frivilligt. Var och en fick sätta en viss summa på fyrk. Jag tror det räknas så, eller kanske efter mantal. Det behövdes ju några kontanter för att få stenen krossad.

Det var ett stort steg framåt. Tänk att annars behöva ta omvägen om Starrarp eller från Otto Svenssons vika av åt höger mot Hårderups boställe. Där den nya vägen nu går fanns bara en stig. Och det hände t.o.m. min mor, att hon blev motad bort då hon gick stigen fram då hon var på väg till eller från kyrkan. Det har ju sedan schaktats bort en del från de båda backarna

men annars har den stått sig bra fast ingen trodde då att det skulle komma så tung lastbilstrafik.

Jag har inte varit därnere mer än en gång det senaste året, det var på juldagen, då var vi vid min brors och fars och mors gravar. Bertil, vår son, bor i Tolånga. För någon månad sedan fick han plats på Cementa i Malmö. Han sysslar ju med och har studerat inom det, data. Men det är inte fast anställning, men de som kan få plats har ju tur. Det är svårt att vara ung nu. Kanske ????? alltid. Jag gick för 50 år sedan 12 månaders kurs vid Hässleholms tekniska skola. Men jag kunde inte få sånt arbete so jag drömt om, men det har gått ändå.

Med hjärtliga hälsningar Olof.

Tyringe den 17/7 -74

Hej Bertil!

Hjärtligt tack för tidning och brev! Det var ju mycket intressant i Din tidning. Jag var ju skolkamrat med Doktor Hjalmar Nilsson. Jag var ofta under 1920-talet på Lunds lasarett och fick gipsbandage ombytt. En gång träffade jag honom där och då sade han: När du blir färdig med omläggningen så får Du komma upp och se hur jag bor. Och då satt vi och prata så jag nätt och jämnt hann till tåget. Han var då underläkare på Lunds lasarett. Det var den enda gång jag träffade honom där och sen har vi aldrig råkats. Ja, det skulle vara trevligt om Du och jag kunde råkas någon gång. Jag vet nu var Du bor. Minns också när det hus Du har köpt, blev byggt. Då arbetade jag i Skumparp. Du har rätt. Det blir nog mycket att fråga om då vi råkas. Jag fick verkligen fundera en stund innan jag kom underfund med vem kvinnan på torpet var.

När jag var hemma i Fränninge så sade kyrkoherde Dahlberg till mig vid ett tillfälle: ”Du rimmar ju så fort Du öppnar munnen.”

1935 var vi från ungdomskretsen på utfärd till Danmark. Av det blev det en rimmad krönika. Om Du tycker det är trevligt att ta del av den, så skall jag sända dig en avskrift. Ja det gick även att på rimmeskriva ett besök på ålderdomshemmet i Frenninge och likaså en julfest i ungdomskretsen. Inte förrän jag blev vuxen tyckte jag det började bli roligt att skriva.

1932 var jag på en ungdomskurs i Ronneby. En flicka från Malmö, som jag kände, hon hade fått veta att jag varit i Ronneby och nu ville hon jag skulle skriva till henne och berätta om kursen. Det gjorde jag också. Och så i brevet hon skrev som tack berättade hon att hon inte kunde behålla innehållet för sig själv utan hon lät brevet gå runt till sina kamrater och så berättade hon att de tyckte att brevskrivaren, alltså jag, jag skulle inte bo i Starrarp utan vara i stan och skriva böcker. Så blev det inte. Det blev ju istället en annan ungefär i min ålder förbehållet att göra färsbygden bekant, Piraten.

I utfärden till Danmark sommaren 1935 var också en Starrarpsflicka med. Evy Christensen, bostället. Och en flicka Elly Andersson från Frenninge skog, numera gift och bosatt i Vallarum. Så till sist denna gång en sann historia från Starrarp.

Det var visst August Håkansson, Anton Håkanssons far, som var bland de första som skaffa sig en grammofon. Jag vet han hade den 1907. En gång kom det en kund till Håkanssons butik och då skulle ju August Håkansson visa sin kund den märkliga talmaskinen. I början trodde kunden inte att ljudet kom från lådan. Men då han blev övertygad, så sa han: ”Jag skall sälja min häst och köpa en sådan maskin” Det gjorde han inte. Han tyckte nog att hästen var bra att ha.

Ja det kunde vara mycket att berätta från Starrarp och bygden däromkring. Det har ju kommit så mycket nytt under detta århundrade.

Vi d sekelskiftet var det en lantbrukare som hette Nils Nilsson, som hade den lilla gården där ni har Er ungdomsgård. Far hade då ett litet ställe om 6 tunnland norr om Starrarpslund. Det är nu helt borta och jorden köpte Axel Johansson. Nils Nilsson och far de brukade hjälpa varandra på vintrarna och tröska med slaga. Det gick ju lättare då de var två. Far berättar att då de en gång, det kanske var 1901 eller 1902, hade en paus och tittade genom logporten öst, så sade Nils Nilsson till far: ”Där ser Du ditt ställe.” Far förstod inte ett ord, men 1903 blev det verklighet. Då bytte Håkan Jönsson, för så hette Nils Nilssons granne, och far ställen. Denna händelse tyckte far var märklig, för de hade inte talat om det tidigare och far visste alltså inte att Håkan Jönsson ville ha ett mindre ställe.

Ja, jag får sluta för denna gång med många hälsningar. Olof Nilsson

Tyringe den 23/12 -74

Tack för senast hemma hos Dig och så senare på dagen hemma hos Dina föräldrar och syskon! Den ena dagen har gått efter den andra och nu är det jul. Du kan säkert vänta många gånger förgäves på några rader från Tyringe?

Det var så trevligt med en rundtur på denna bygd. Jag har tänkt på en sak. I Seveds trädgård, den trädgård som ligger norr om mitt föräldrahem, där fanns år 1913. en tung sten, jag såg den aldrig. Kanske var det en sådan som Du talade om hade funnits 3 veckor innan Du var och letade efter den. Om stenen hos Seved vet jag bara att den var stor. Det var inte alla som orkade lyfta den. Jag vet inte heller om det är en sådan som Du är ute på jakt efter.

Så är det ett annat fornminne eller rättare sagt, blott en sägen om Klöverskulle. Vet inte om Du hört den. På 1910-talet, kanske omkring 1916–1918 var det en lärare Onsdorf i Vallarum, som skrev flitigt i Ystads Allehanda. I den artikel som fanns införd i YA kunde man läsa intressanta saker. Det skulle nämligen i skogen där långt tillbaka i Hedenhös ha legat ett vackert och förnämligt slott. Skall vi tro det sägnen förtälja så var det en människas snålhet och elakhet som gör att det inte fick vara kvar, det vackra slottet. En gång kom nämligen en fattig vandrare dit hungrig och frusen och bad om mat och husrum över natten. Slottsfrun var grym och körde ut honom och då slungade han sin förbannelse över slottsfrun och slottet, slottet skulle brinna ner som straff för hennes snålhet. Så långt sägnen. Om du är intresserad så får Du forska vidare. Kanske kan det så småningom bli en liten artikel i Din tidning. På tal om den så har Hanna Månsson, Ola Månssons syster, frågat om det snart kommer en ny tidning.

Då våra vägar skildes den vackra höstkvällen så bad Du i avskedsorden om en önskan bl.a. skriv något om Nils Mårtensson i Skumparp. Ja han var verkligen den andre store Skumpen. Som 20-åring var han mycket sjuk och blev helt frikänd för sista rep. uti det militära. Han har själv berättat om hur militärläkaren sade till honom: ”Res nu hem och sköt om Er hälsa, så kan Ni bli gammal.” Det var året omkring 1906–07. Han blev gammal och hann också med mycket, mycket mer än någon annan i min hembygd. Han var en ”tusenkonstnär”. Han började sin bana som handelsman eller agent genom att köpa hem Lazarol och Lazarin. Läkemedel som han gjorde reklam för sedan, någon gång omkring 1914 började han med större artiklar, då tog han hem och sålde cyklar och symaskiner. En pappa var väldigt stolt över den fina symaskinen han köpte till sin dotter. Han förde gärna köpet på tal och sade: ”Det var en ringskyttelmaskin. 1914 reste han också omkring med biograf, Nils Mårtensson

förstås. Och han var mäktigt stolt att han på hotellet i Hörby kunde visa Bondetågsfilmen innan ortsbioografen lyckades få tag i filmen. Så var han vid samma tid också resande forograf. En dag hade han varit på Orup och fått beställning på 800 vykort. Det var ju klart att det snart kom till tidningarnas kännedom och en insändare, det var då folkskollärare Onsdorf i Vallarum skrev om N.M. omkring 1917; ”Han har själv lärt sig att fotografera, vilket yrke han fastän blott amatör, dock utför till allas belåtenhet.”

Han var också den förste på orten som skaffade sig motorcykel, det var en Beonceptor (?) tror jag. När det så 1926 blev fart på lätta motorcyklar så tog han på en gång hem 6 st, så en av hans grannar sade till honom: ”När tror Du att Du ska få sälja dem.” De blev fort sålda. Motorcykelleverantörerna börja nästan själva dra öronen åt sig. De ringde en dag upp just den lantmannen och ville veta cykelhandlaren betalningsförmåga och då sade lantmannen: ”Ni behöver inte riskera något så länge det rör sig om 10.000 – 25.000 kr. Så det blev aldrig fråga om att han skulle skriva på växlar.

Så kom ju radion också 1926 och det var då han kontakta mig och ville jag skulle bli hans medhjälpare. Han hade anmält sig till Noréns i en kurs i radiotekning (?) och när han hade läst ett brev tyckte han nog den var svår. Den kosta mellan 3 – 400 kr. ”Vill Du överta och fullfölja den så får Du kursen gratis av mej”, sade han. Så blev det.

Jag hade 1923 gått ut 12 mån. kurs vid Hässleholms tekniska skola, så för mig var det ju lättare att börja i ett så nytt yrke. Det var visst inte så lätt då. Det fanns ju ingen elström i Skumparp då, så vi byggde en vindturbin, och laddade batteri med den. Det gick mycket bra i 2 år sedan kom elströmmen till byn. Omkring 1926 köpte han 2 äggkläckningsmaskiner. 1926 skaffade han också svetsapparat, den första i byn, och det var intressant se hur han som aldrig haft en sådan apparat i sin hand, liksom med en gång behärskade tekniken. N.M. välvde en gång ännu större planer. Han tänkte starta en postorderfirma. Han hade redan gjort förfrågan om en riksannons, den skulle kosta 1000 kr. Vad det var som gjorde att han slog det ur hågen det vet jag inte. Men det var nog då ganska nära att Skumparp blivit ett sydligt Ählén o Holm.

Nu sänder jag hjärtliga hälsningar och önskar en god jul!

Vännen Olof.

Hälsa till Dina föräldrar och tacka dem för visad gästfrihet mot Bertil och mig!

Ps Ja nog skulle det kunna bli en spännande film om Nils Mårtensson liv och hans förtjänst över att det nya på ett tidigt stadium kom hans fädernebygd till del. DS